

Asia: 3/600/2016

Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025

Kulttuuripolitiikan tila v. 2016

Kysymys lausunnonantajille: Onko näkemys kulttuuripolitiikan tilasta perusteltu – jos ei, miltä osin se on virheellinen tai puutteellinen?

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston mielestä strategiassa esitetty kuvaus kulttuuripolitiikan tilasta vuonna 2016 on kattava ja osuva. Aluehallintoviraston toiminnan ja informaatio-ohjauksen kannalta tärkeistä kirjastopalveluissa ja taide- ja kulttuurilähtöisissä hyvinvointipalveluissa tapahtuneista muutoksista on nostettu esiin oleellimmat.

Toimintaympäristömuutokset vuoteen 2025

Kysymys lausunnonantajille: Onko näkemys kulttuuripolitiikan toimintaympäristömuutoksista perusteltu – jos ei, miltä osin se on virheellinen tai puutteellinen?

Toimintaympäristön muutosten ennakointi on perusteltua ja oikeaan osuvaa. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto ei tunnista kuvauksesta puutteita, mutta toivoisi urbanisoinnin aiheuttamien muutosten kuvauksen yhteyteen laajempaa kuvausta maaseudun kulttuurimahdollisuuksien oletetuista muutoksista. Myös maailmanlaajuisiin, kulttuurista monimuotoisuutta lisääviin muutosvoimiin ja niiden moninaisuuteen on kiinnitettävä huomiota.

Näkymä, tavoitealueet ja tavoitteet kulttuuripolitiikalle vuoteen 2025

Kysymys lausunnonantajille: Ovatko valtion kulttuuripolitiikalle asetetut strategiset tavoitealueet ja tavoitteet sellaisia, että ne edesauttavat toimialan toimijoita hahmottamaan omaa toimintaansa niiden valossa – jos ei, niin miltä osin tavoiteasettelu on virheellistä tai puutteellista?

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto pitää hyvänä, että kulttuuripolitiikan tavoitteet on koottu kolmeen tavoitealueeseen. Tavoitealueet on määritelty selkeämmin kuin edeltävässä kulttuuripolitiikan strategiassa. Kirjastotoimen osalta tavoitteen määrittely on hyvin yleinen ("kirjastoja kehitetään uuden kirjastolain tavoitteiden mukaisesti") eikä tällaisenaan täsmennä aluehallinnon informaatio-ohjauksen suuntaamista. Hyvänä aluehallintovirasto pitää tavoitetta alueellisen kulttuurin toimijarakenteen selkeyttämisestä ja kulttuurin merkityksen korostamisesta eri hallinnon ja toimialojen strategia-, ohjelma- yms. työssä. On hyvä, että strategiassa on otettu esiin

lastenkulttuurin saatavuus. Lapsilla ja nuorilla pitää olla tasavertaiset mahdollisuudet osallistua taiteen ja kulttuurin harrastamiseen. Pelkkä kärkihanke ei riitä vaan tarvitaan laajaa perustystä, jotta varmistetaan lastenkulttuurin saatavuus koko maassa tulevaisuudessa.

Lähivuosien kehittämistoimia strategian tavoitteiden toteuttamiseksi

Kysymys lausunnonantajille: Vastaavatko lähivuosien kehittämistoimet strategiassa hahmotettuja kulttuuripolitiikan kehittämisen pitkän linjan näköalaa ja strategisia tavoitteita?

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto pitää esitettyjä toimia tärkeinä ja oikeansuuntaisina. Ne myös tukevat aluehallintovirastoille asetettujen vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista, mm. perusoikeuden toteutumista. Alue- ja maakuntahallintoa koskevat ratkaisut ja kuntien muuttuva rooli muuttavat tilannetta alueilla. Esitetty tavoite kulttuurialan toimijarakenteen selkiinnyttämisestä on perusteltu, samoin kuin tavoite kulttuurin nykyistä paremmasta näkyvyydestä eri hallinnon- ja toimialojen ohjelmissa ja suunnitelmissa. Aluehallintovirasto toivoisi kirjastotoimelle myös parempaa näkyvyyttä kulttuuritoimijana.

Aluehallintovirasto kannattaa digitaalisten kulttuuriperintösisältöjen yhteen toimivuuden edistämistä ja valtionavustuspolitiikan kehittämissyrkimyksiä.

On myös varmistettava, että Suomi on jatkossakin mukana kansainvälisissä hankkeissa.

Kulttuuripolitiikan yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Voit esittää vielä kommenttisi strategialuonnoksesta kokonaisuutena

Opetus- ja kulttuuriministeriö on laatinut ehdotuksensa ministeriön kulttuuripolitiikan vuoteen 2025 ulottuvaksi strategiaksi. Asiakirjassa määritellään strategiset tavoitteet kulttuuripolitiikan kehittämiseksi ja ministeriön toimialan ohjaukselle. Strategia on virkamiesnäkemys, joka ottaa huomioon nykyisen hallitusohjelman ja jatkossa myös tulevat. Strategia koskee ensisijaisesti taide- ja taiteilija, kulttuuriperintö-, kirjasto-, tekijänoikeus- ja audiovisuaalista politiikkaa.

Strategian aluksi esitellyn kulttuuripolitiikan arvotaustan mukaan kulttuuri ja taide sinänsä ovat arvokkaita ja niiden saattaminen ihmisten ulottuville on hyödyllistä. Valtion kulttuuripolitiikkaa ohjaavat kansalaisten perusoikeudet ja sivistyksellisiin oikeuksiin kuluvat kulttuuriset oikeudet. Julkinen valta luo edellytyksiä oikeuksien toteutumiselle. Valtion tehtävänä on edistää luovuutta, moninaisuutta ja osallisuutta.

Kulttuuripolitiikan tila -analyysi nostaa esiin taiteilijoiden tulotason heikentymisen, taiteenalojen erilaistuneet tuki- ja rahoitusrakenteet, kulttuurin ja luovan talouden ennakoitua heikomman kehityksen, hyvin saatavilla olevan kirjastopalvelun toimintaedellytysten heikkenemisen säästövaateiden takia sekä kuntien väliset kulttuuripalvelujen tarjonnan erot.

Toimintaympäristön ennakoitaan vuoteen 2025 mennessä monimuotoistuvan. Väestö keskittyy ja ikääntyminen merkitsee maan eri osille erilaisia kehitysmahdollisuuksia. Yksilöllisyys ja yhteisöllisyys kasvattavat merkitystään. Eri ikäryhmien elämäntavat erilaistuvat (vs. ikääntyneet ja nuoret mediakulttuurissa kasvaneet). Kulttuuristen sisältöjen tuottaminen itse lisääntyy edelleen ja ns. korkea kulttuuri ja populaarikulttuurin skenet sekoittuvat.

Sote- ja aluehallintouudistus muuttavat kunnan kulttuuriroolia. Maakunnalle ja kunnalle kulttuuri on jatkossa entistä merkittävämpi tekijä. Kulttuurin merkityksen tunnustamisen vaatimus nousee yhteiskunnallisen ilmapiirin kiristymisestä ja ääri-ilmiöiden kasvusta. Näistä ilmiöistä nousee myös tarve lasten- ja nuortenkulttuuriharrastusmahdollisuuksiin sekä taide- ja kulttuurikasvatuksen panostamiseen.

Vaikka aineettoman ja digitaalisen kulttuurin osuus kasvaa ja kulttuuria on entistä enemmän tarjolla verkossa, on jatkossa entistä vaikeampi turvata tasa-arvoiset kulttuuripalvelut kaikkialle maassa. Joudutaan etsimään uusia palvelujen järjestämis- ja jakelutapoja.

Toimintaympäristön muutokset ja yleiset kehitysnäkymät on strategiassa koottu kattavaan SWOT-analyysiin.

Ministeriön näkymä kulttuuripolitiikasta 2025 pohjautuu myönteiseen kehitykseen: kulttuurielämä on monimuotoista, kulttuuria ja luovaa työtä arvostetaan, kulttuuriin osallistuminen on aktiivista, rahoituslähteet ovat monipuoliset, yhteistyö kulttuurin ja muiden toimialojen välillä sujuu ja kulttuuria arvostetaan.

Swotin ja halutun tulevaisuusvision pohjalta strategia määrittelee kulttuuripolitiikalle kolme tavoitealueen tavoitteet. Tavoitealueita ovat 1. luova työ ja tuotanto, 2. osallisuus ja osallistuminen kulttuuriin sekä 3. kulttuurin perusta ja jatkuvuus.

Ketonen Anneli
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto - Opetus- ja kulttuuritoimen
vastuualue